

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DEPARTAMENTO
DE
LINGUA CASTELÁ
E
LITERATURA

4 ESO

CURSO 2015-2016

ÍNDICE	2
1. INTRODUCCIÓN	4
-AS COMPETENCIAS BÁSICAS	
-CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS EN TODOS OS CURSOS DESTA ETAPA EDUCATIVA	
2. OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA	8
3. CONTIDOS	11
4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN	14
5. TEMPORALIZACIÓN	14
6. MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A OBTENCIÓN DUNHA AVALUACIÓN POSITIVA	18
7. A AVALIACIÓN NA ESO	19
O concepto de avaliación	
Instrumentos de avaliación	
Procedementos de avaliación	
Criterios de corrección	
Criterios de calificación	
8. METODOLOXÍA	24
Principios didácticos xenais	
Principios didácticos de asignatura	
Criterios de organización dos contidos	
9. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	25
10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	28
Impresos	
Auditivos e audiovisuais	
Informáticos	

Outros

Libros de texto para o curso 2015-2016

Lecturas propostas

11. TEMAS TRANSVERSAIS 30

**12. AVALIACIÓN DE ALUMNOS E ALUMNAS COA MATERIA
PENDIENTE 31**

Contidos esixibles

Programa de reforzo para a recuperación das materias pendientes de cursos anteriores.

Actividades de avaliación. Procedementos e instrumentos.

Criterios para a superación da materia pendiente por avaliación continua.

Criterios de avaliación

13. ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN ESTIVAL 33

14. ALUMNADO QUE PERDE O DEREITO Á ESCOLARIDADE 33

15. ACTIVIDADES DE CONTRIBUCIÓN 33

Proxecto lingüístico

Proxecto lector

Actividades de fomento da lectura en ESO

Proxecto das TIC

Actividades de fomento das TIC en ESO

Plan de convivencia

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES 36

17. MEDIDAS PARA MELLORAR OS NOSOS RESULTADOS. 36

1. INTRODUCCIÓN

O Real Decreto 1631/2006 de 29 de decembro, aprobado polo Ministerio de Educación e Ciencia (MEC) e que establece as ensinanzas mínimas da Educación Secundaria Obrigatoria como consecuencia da implantación da Lei Orgánica de Educación (LOE), foi desenvolvido pola Comunidade Autónoma de Galicia polo Decreto 133/2007, de 5 de xullo, polo que se regulan as ensinanzas de Educación Secundaria Obrigatoria para esta comunidade.

Unha das principais novidades que incorpora esta lei na actividade educativa ven derivada da nova definición de *currículo*, en concreto pola inclusión das denominadas *competencias básicas*, un concepto relativamente novedoso no sistema educativo español e na súa práctica educativa. Polo que se refire, globalmente, á concepción que se ten de obxectivos, contidos, metodoloxía e criterios de avaliación, as novidades son as que produce, precisamente, a súa interrelación coas ditas competencias, que van orientar o proceso de ensino-aprendizaxe.

AS COMPETENCIAS BÁSICAS

Como xa apuntabamos, a definición que a Lei Orgánica de Educación (LOE) fai do currículo, encontrámonos tanto cos compoñentes tradicionais (obxectivos, contidos, métodos pedagóxicos e criterios de avaliación) como cunha significativa novidade, como é a introdución das *competencias básicas*. Este elemento pasa a converterse nun dos aspectos orientadores do conxunto do currículo (non é casual que no currículo antecedan na súa formulación, incluso, aos obxectivos) e, en consecuencia, en orientador dos procesos de ensinanza-aprendizaxe. Non esquezamos que a decisión de se o alumno/a obtén ou non o título de graduado en ESO basearase en se adquiriu ou non as competencias básicas da etapa, de aí que estas acaben por converterse no referente para a avaliación do alumnado.

No noso sistema educativo considérase que as competencias básicas que debe ter o alumno cando finaliza a súa escolaridade obrigatoria para enfrontarse aos retos da súa vida persoal e laboral son as seguintes:

- Competencia en comunicación lingüística.
- Competencia matemática.

- Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico.
- Competencia no tratamento da información e competencia dixital.
- Competencia social e cidadá.
- Competencia cultural e artística.
- Competencia para aprender a aprender.
- Competencia en autonomía e iniciativa persoal.

Todas as competencias citadas anteriormente teñen a súa presenza no currículo desta materia, de forma desigual, loxicamente, pero todas e cada unha delas conta cunha importante aportación á formación do alumno, como non podía ser doutra forma dado o eminente carácter integrador dos seus contidos (nalgúns casos, porque o profesor/a diseña actividades que permiten o traballo dalgunhas desas competencias básicas, independentemente da súa maior ou menor vinculación directa cos contidos, como é o caso, por exemplo, da competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico). Dados os contidos desta materia, podemos establecer tres grupos de competencias delimitados pola súa desigual presenza curricular, ordenados de maior a menor: no primeiro, comunicación lingüística e artística e cultural; no segundo, aprender a aprender e tratamento da información e competencia dixital; e no e terceiro, social e cidadá, autonomía e iniciativa persoal e coñecemento e interacción co mundo físico.

Dito isto, queda claro que hai unha evidente interrelación entre os distintos elementos do currículo, e que debemos pola de manifesto para empregar adecuadamente cantos materiais curriculares se utilicen no proceso de ensinanza-aprendizaxe. Cando nunha programación docente, coma esta, se indican os obxectivos (formulados, ao igual que os criterios de avaliación, en termos de capacidades), sábese que estes condicionan a elección duns contidos ou outros, da mesma forma que se debe indicar uns criterios de avaliación que permitan demostrar se o alumno os acada ou non. Por iso, os criterios de avaliación permiten unha dobre interpretación: por un lado, os que teñen relación co conxunto de aprendizaxes que realiza o alumno, é dicir, haberá uns criterios de avaliación ligados expresamente a conceptos, outros a procedementos e outros a actitudes, xa que cada un destes contidos deben ser avaliados por ter sido traballados na clase e que son os que se avalían nos diferentes momentos de aplicación da avaliación continua; e por outro, haberá criterios de avaliación que foron formulados máis na súa relación coas competencias básicas.

A avaliación de competencias básicas é un modelo de avaliación distinto ao dos criterios de

avaliación, tanto porque se aplica en diferentes momentos doutras avaliacións, como porque a súa finalidade, aínda que complementaria, é distinta. Se partimos de que as competencias básicas supoñen unha aplicación real e práctica de coñecementos, habilidades e actitudes, a forma de comprobar ou avaliar se o alumno as adquiriu é reproducir situacións o máis reais posibles de aplicación, e nestas situacións o habitual é que o alumno se sirva dese bagaxe acumulado (todo tipo de contidos) pero responda, sobre todo, a situacións prácticas. Desta forma, cando avaliamos competencias estamos a avaliar preferentemente, aínda que non só, procedementos e actitudes, de aí que as relacionemos cos criterios de avaliación con maior carácter procedimental e actitudinal.

CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS EN TODOS OS CURSOS DESTA ETAPA EDUCATIVA

- Competencia en comunicación lingüística

É a de maior relevancia que pode adquirirse nesta materia, xa que todos os seus contidos en tódolos cursos da ESO están orientados á adquisición dos coñecementos, destrezas (escoitar, falar, ler e escribir) e actitudes propios das destrezas comunicativas (procedementos de uso e reflexión sobre o seu funcionamento), aspectos todos eles que se aplicarán para adquirir coñecementos noutras áreas, así como no desenvolvemento integral da persoa.

- Competencia artística e cultural

Adquírese, fundamentalmente, cando se achega ao alumno á produción literaria para que coñeza os grandes temas que a literatura ten tratado ao longo do tempo como expoñentes das preocupacións que teñen interesado ao ser humano. Pero ademais, e no estudio do contexto no que foi elaborada unha obra literaria, poderá coñecer outras manifestacións artísticas e culturais que darán todo o seu sentido, precisamente, á creación literaria.

A contribución a esta competencia é constante e de aplicación paulatina ao longo dos catro cursos da ESO: a aprendizaxe da literatura vai dende unha primeira toma de contacto cos xéneros literarios e coa linguaxe especificamente artística nos dous primeiros cursos ata o estudio propiamente dito da Historia da literatura organizado segundo unha orde temporal nos dous últimos.

- Competencia en aprender a aprender

Amosa como uns determinados contidos (lingüísticos neste caso) serven para adquirir novos coñecementos de diferentes áreas, non en van no código lingüístico está a base do pensamento e do coñecemento; en suma, a representación individual e social do mundo. Mentres o alumno aprende contidos dunha determinada materia está a aprender, tamén, os propios da comunicación lingüística, só que en diferentes tipos de textos.

- Tratamento da información e competencia dixital

Nesta materia, a busca de información ten un papel relevante, polo que o alumno debe ser capaz de seleccionar aquela que lle proporcione uns coñecementos que, á súa vez, lle permitan a mellora das súas destrezas comunicativas. O uso da Internet convértese, como non podía ser doutra maneira, nun instrumento privilexiado, aínda que non único, para esa finalidade. Pero, ademais, outros soportes electrónicos (DVD, CD-ROM...) e os procesadores de texto serán aliados na mellora da capacidade comunicativa do alumno, sobre todo porque o animarán a mellorar en dúas das facetas nas que máis dificultades soe encontrar, a de escribir e a de ler.

Ao longo de toda esta etapa educativa o alumnado irá tomando contacto de forma paulatina coas novas tecnoloxías; o traballo con elas impulsárase non só na aula, senón tamén a través da biblioteca, lugar no que se conta con varios equipos informáticos e no que se desenvolverán algunhas das actividades previstas para este curso.

- Competencia en autonomía e iniciativa persoal

No uso da lingua en contextos determinados non fai senón enfrontar ao alumno a diversas situacións nas que debe analizar e resolver problemas relacionados coas destrezas comunicativas, o que redonda na súa capacidade para actuar reflexiva e autonomamente. Deste xeito facilítase a integración do alumno /a como compoñente pleno da sociedade asumindo os valores éticos e sociais que nela imperan. O estudio específico das variedades lingüísticas sinestráticas e sinfásicas, levado a cabo nos catro cursos académicos, contribuirá en grande medida a impulsar a autonomía do alumnado, así

como a súa capacidade de resposta ante as distintas situacións que poida encontrar na súa realidade cotiá.

- Competencia social e cidadá

No uso da lingua como instrumento de comunicación axudará a que o alumno desenvolva esta competencia, en canto que lle permitirá poñer en práctica habilidades sociais como a convivencia, o respecto, a tolerancia, etc., froito das súas relacións con outras persoas que non necesariamente deben ter visións do mundo iguais á súa (interactuar socialmente). Se ben unha das finalidades desta materia é aprender lingua, tamén o é comprender e valorar as mensaxes que se transmiten a través do código lingüístico, e incluso apreciar ese código cando non é o propio dun (caso do estudio doutras linguas españolas ou estranxeiras). Desta forma, a lingua como sistema de comunicación pode facilitar que o alumnado coñeza realidades distintas á do contexto social no que vive e favorecer, en consecuencia, unha visión aberta de outras realidades.¹

- Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico

Na súa relación con esta materia, é a capacidade demostrada polo alumno de observar criticamente a realidade que o rodea e de valorar a especificidade do coñecemento científico en relación con outras formas de coñecemento.

2. OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA

Segundo o D. 133 do 5 de xullo de 2007 a educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permita:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás outras persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha

¹ En relación directa con esta competencia levarase a cabo unha das actividades complementarias previstas para este curso.

sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas outras persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes da información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse en máis dunha lingua estranxeira de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propia e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
- k) Coñecer o corpo humano e o seu funcionamento, aceptar o propio e o das outras persoas, aprender a coidalo, respectar as diferenza, afianzar os hábitos do coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

- n) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade.

OBXECTIVOS XERAIS DA MATERIA DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA
(COMÚNS PARA TODOS OS CURSOS, EN DISTINTO GRAO SEGUNDO OS
CONTIDOS MARCADOS PARA CADA UN DELES)

- Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social e cultural.
- Utilizar a lingua para expresarse de forma coherente e adecuada nos diversos contextos da actividade social e cultural, para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta.
- Coñecer a realidade plurilingüe de España e as variedades do castelán e valorar esta diversidade como unha riqueza cultural.
- Utilizar a lingua oral na actividade social e cultural de forma adecuada ás distintas situacións e funcións, adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.
- Empregar as diversas clases de escritos mediante os que se produce a comunicación coas institucións públicas, privadas e da vida laboral.
- Utilizar a lingua eficazmente na actividade escolar para buscar, seleccionar e procesar información e para redactar textos propios do ámbito académico.
- Utilizar con progresiva autonomía e espírito crítico os medios de comunicación social e as tecnoloxías da información para obter, interpretar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
- Facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo e consolidar hábitos lectores.
- Comprender textos literarios utilizando coñecementos básicos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
- Aproximarse ao coñecemento de mostras relevantes do patrimonio literario e valoralo como un modo de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.
- Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e para escribir e falar con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.
- Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.

3. CONTIDOS

BLOQUE 1: ESCOITAR, FALAR E CONVERSAR

- Comprensión de textos procedentes dos medios de comunicación audiovisual, como reportaxes e entrevistas emitidas pola radio e pola televisión.
- Exposición da información tomada de varios medios de comunicación acerca dun tema de actualidade contrastando os diferentes puntos de vista e as opinións expresadas polos devanditos medios, respectando as normas que rexen a interacción oral.
- Presentacións orais ben estruturadas sobre temas relacionados coa actividade académica ou a actualidade que admitan diferentes puntos de vista, utilizando o apoio de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e da comunicación.
- Comprensión de presentacións, exposicións ou conferencias realizadas no ámbito académico relacionadas con contidos de diferentes materias.
- Colaboración en actividades de aprendizaxe individuais ou compartidas, especialmente nas propostas de planificación das actividades e na presentación de informes de seguimento e avaliación das tarefas.
- Participación en actividades de aprendizaxe compartida para fomentar estratexias de cooperación e de respecto.
- Utilización da lingua para tomar conciencia dos coñecementos, as ideas e os sentimentos propios e para regular a propia conduta.

BLOQUE 2. LER E ESCRIBIR

Comprensión de textos escritos.

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como disposicións legais e folletos.
- Comprensión de textos dos medios de comunicación atendendo especialmente aos xéneros de opinión, como editoriais ou columnas.
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente á consulta, en diversos soportes, de dicionarios, glosarios e outras fontes de información, incluíndo fragmentos de ensaios.
- Utilización das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación de forma autónoma para a localización, selección e organización de información.
- Reflexión crítica ante as mensaxes que supoñían calquera tipo de discriminación para fomentar unha sensibilidade crítica fronte a elas.

Composición de textos escritos.

- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais como foros, solicitudes e instancias, reclamacións, curricula vitae e folletos.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación como cartas ao director e artigos de opinión (editoriais e columnas), destinados a un soporte escrito ou dixital.
- Composición, en soporte papel ou dixital, de textos propios do ámbito académico, especialmente textos expositivos, explicativos e argumentativos elaborados a partir da información obtida en diversas fontes e organizada mediante esquemas, mapas conceptuais e resumos, así como a elaboración de proxectos e informes sobre tarefas e aprendizaxes.
- Utilización da composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como
- forma de regular a conduta.
- Dominio das normas de presentación dos textos escritos tanto en soporte papel como dixital, con respecto ás normas gramaticais, ortográficas e tipográficas.

BLOQUE 3: EDUCACIÓN LITERARIA

- Lectura de novelas e de relatos desde o século XIX ata a actualidade.
- Recitado de poemas contemporáneos, con especial atención ás achegas do simbolismo e das vangardas á linguaxe poética, valorando a función dos elementos
- simbólicos e dos recursos retóricos e métricos no poema.
- Lectura de relatos contemporáneos de diverso tipo que ofrezan distintas estruturas e voces narrativas.
- Lectura dramatizada de breves pezas teatrais contemporáneas, ou de fragmentos, de carácter diverso constatando algunhas innovacións nos temas e nas formas.
- Coñecemento das características xerais dos grandes períodos da historia da literatura desde o século XIX ata a actualidade.
- Achegamento a algúns autores e autoras relevantes das literaturas hispánicas e europea desde o século XIX ata a actualidade.
- Composición de textos de intención literaria e elaboración de traballos sobre as lecturas dirixidas.
- Utilización con certa autonomía da biblioteca do centro, das do contorno e de bibliotecas virtuais.
- Desenvolvemento da autonomía lectora e aprecio pola literatura como fonte de pracer e de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

- Coñecemento dos diferentes rexistros e dos factores que inciden no uso da lingua en distintos ámbitos sociais e valoración da importancia de usar o rexistro adecuado segundo as circunstancias da situación comunicativa.
- Coñecemento da diversidade lingüística de España (linguas e dialectos), análise dos factores que inciden na relación das linguas da nosa comunidade, e reflexión sobre a situación actual do español no mundo.
- Recoñecemento e utilización dalgúñas formas de expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo e argumentativo e identificación e uso das variacións que adoptan as formas deícticas en relación coas situacións de comunicación.
- Identificación e uso reflexivo de distintos procedementos de conexión nos textos, con especial atención a conectores de causa, consecuencia, condición e hipótese, e dos mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna, favorecendo a autonomía na revisión dos propios textos.
- Recoñecemento e uso coherente da correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado (paso de estilo directo a indirecto).
- Recoñecemento dos esquemas semántico e sintáctico da oración, construción e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria nas actividades: enunciado, frase e oración; suxeito e predicado; predicado nominal e predicado verbal; suxeito, verbo e complementos; axente, causa e paciente; oración impersonal; oración activa e oración pasiva; oración transitiva e intransitiva; complemento directo, indirecto, de réxime, circunstancial, axente e atributo; oracións subordinadas substantivas, adxectivas e adverbais.
- Uso de procedementos para compoñer os enunciados cun estilo cohesionado e emprego dos seguintes termos: aposición; adxectivo e oración de relativo explicativos; construción de participio e de xerundio; oración coordinada (copulativa, disxuntiva, adversativa e consecutiva); subordinada causal, consecutiva, condicional e concesiva.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras, así como coñecemento dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para o cambio de categoría.
- Interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e normativa).
- Uso con certa autonomía de dicionarios e correctores ortográficos dos procesadores de textos.
- Coñecemento e uso reflexivo das normas ortográficas, empregando os termos apropiados na explicación sobre o uso (sílabas tónicas, til diacrítico, etc.) e apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse á norma lingüística.

4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Comprender a intención comunicativa, as ideas principais, os datos relevantes, as teses ou argumentos dos textos orais nos medios de comunicación ou no ámbito escolar.
2. Comprender a intención comunicativa, temas, organización da información de textos escritos nos medios de comunicación ou no ámbito públicos e xulgar a eficacia dos procedementos lingüísticos usados.
3. Comprender instrucións que regulan a vida social e procesos de aprendizaxe complexos.
4. Expoñer, explicar, argumentar, resumir e comentar, en soporte papel ou dixital, usando o rexistro adecuado, con claridade e coherencia, respectando as normas gramaticais e ortográficas e valorando a importancia de planificar e revisar o texto.
5. Realizar presentacións orais claras e estruturadas sobre temas académicos, sociais, políticos, culturais coa axuda dos medios de comunicación e das TIC.
6. Expoñer unha opinión argumentada sobre a lectura de obras a partir do século XIX ata a actualidade; avaliar a composición xeral e relacionar o sentido da obra e a propia experiencia.
7. Identificar e valorar en textos orais e escritos a presenza dun uso sexista da linguaxe ou de valoracións discriminatorias sobre colectivos ou culturas distintos. Propoñer outras formulacións que eliminen a discriminación detectada.
8. Utilizar os coñecementos literarios na comprensión e valoración de textos breves da literatura contemporánea, relacionando fragmentos e autores co seu contexto literario e histórico; valorar as innovacións dos xéneros e as formas na literatura contemporánea.
9. Mostrar coñecemento das relacións, nas obras lidas, entre o contexto e os autores/ras cun traballo persoal de síntese ou recreación, en soporte papel ou dixital, expoñendo unha valoración persoal.
10. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos e para a composición e revisión autónoma dos textos propios.
11. Coñecer e usar a terminoloxía lingüística axeitada na reflexión sobre o uso.

5. TEMPORALIZACIÓN

PRIMEIRO TRIMESTRE

Literatura

- Romanticismo
- Realismo e Naturalismo

Comunicación. Comprensión e expresión oral e escrita.

- Comprensión lectora: textos correspondentes ás unidades do libro de texto 1-5 e 9-10
- O texto. Concepto e características. Os recursos cohesivos.
- Expresión oral: o texto formal oral.
- Expresión escrita:
 - O folleto informativo e publicitario.
 - A carta comercial
 - informe de tarefas
 - E comentario crítico

Lingua

Morfoloxía

- As clases de palabra.

Gramática

- As partes da gramática

Vocabulario

- Os dicionarios
- A estrutura do léxico
- As palabras latinas

Ortografía e norma

- A puntuación
- O corrector ortográfico
- As abreviaturas
- Siglas e acrónimos

SEGUNDO TRIMESTRE

Literatura

- Modernismo
- Xeración do 98
- Novecentismo
- Literatura de vangarda
- Grupo poético do 27

Comunicación. Comprensión e expresión oral e escrita.

- Comprensión lectora: textos correspondentes ás unidades 6, 11 e 12.
- Tipoloxías textuais:
 - O texto expositivo humanístico e científico
 - O texto argumentativo
- Expresión oral:
 - A lectura en voz alta do verso
 - Da información á opinión
- Expresión escrita:
 - O currículo e a carta de presentación
 - A carta ao director

Lingua

Sintaxe

- A cláusula simple.
- A cláusula complexa.
- A construción coordinada
- Análise da cláusula integrada.

Vocabulario

- A locución latina
- Os estranxeirismos.

- As familias léxicas.
- A nominalización mediante sufixos
- A adxectivación mediante sufixos
- A formación de verbos

Ortografía e norma

- Uso das maiúsculas
- As parénteses e os corchetes.
- Grupos consonánticos de difícil ortografía
- As comiñas.
- Signos de exclamación e interrogación
- A *h* intercalada.

TERCEIRO TRIMESTRE

Literatura

- Literatura desde a Guerra civil á transición democrática
- Literatura desde a transición democrática á actualidade.
- A literatura hispanoamericana.

Comunicación. Comprensión e expresión oral e escrita

- Comprensión lectora: textos correspondentes ás unidades 7-8 e13-15
- Tipoloxías textuais:
 - Textos xurídico-administrativos
 - Textos argumentativos- expositivos
- Expresión oral
 - A entrevista de traballo
 - O debate
- Expresión escrita:

- O contrato de traballo
- Os foros de Internet

Lingua

Sintaxe

- A oración.

Vocabulario

- Palabras empregadas con significado erróneo.
- Conversión de nomes propios en comúns
- Léxico que expresa suxectividade.
- Préstamos do español nas outras linguas

Ortografía e norma

- As notas nos textos.
- Os grupos consonánticos
- Palabras de difícil ortografía
- Palabras simples e grupos de palabras

Lingua e sociedade

- A variedade lingüística.
- O español no mundo.
- O español na actualidade.

6. MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A OBTENCIÓN DUNHA AVALUACIÓN POSITIVA

1. O texto: concepto e características. As propiedades textuais. Os recursos cohesivos.
2. Tipoloxías textuais:
3. O texto expositivo: concepto e características.
4. O texto argumentativo: concepto e características.

5. O texto xurídico-administrativo: concepto e características
6. O texto formal oral
7. Léxico:
8. A estrutura das palabras. A formación de palabras mediante a adición de sufixos.
9. Latinismos e locucións latinas.
10. Os estranxeirismos
11. As clases de palabra.
12. Análise sintáctica da cláusula simple, da cláusula complexa, da construción coordinada e da oración.
13. Uso dos signos de puntuación e das grafías.
14. A variación lingüística.
15. O español no mundo. Situación actual.
16. Estudo da Historia da literatura
17. O Romanticismo. Características, autores e obras máis relevantes.
18. O Realismo e o Naturalismo. Características, autores e obras máis relevantes.
19. A literatura entre o s. XIX e o XX. Características, autores e obras máis relevantes.
20. O Modernismo e a Xeración do 98. Características, autores e obras máis relevantes.
21. O Novecentismo. Características, autores e obras máis relevantes.
22. O Grupo poético do 27. Características, autores e obras máis relevantes.
23. A literatura desde a Guerra civil ata transición democrática. Características, autores e obras máis relevantes.
24. A literatura desde a transición democrática ata a actualidade. Características, autores e obras máis relevantes.
25. A literatura hispanoamericana. Características, autores e obras máis relevantes.
26. Lectura das obras marcadas como obrigatorias.

7. A AVALIACIÓN NA ESO

En función dos criterios de avaliación determinados polo Decreto e que quedan citados para cada curso, establecemos os aspectos que debemos ter en conta para chegar a unha cualificación axeitada do alumnado. Instrumentos, procedementos e criterios de calificación e corrección serán

similares en toda esta etapa educativa, quedando as diferencia marcadas polos contidos que rexen cada nivel.

O CONCEPTO DE AVALIACIÓN

A nosa función docente implica a necesidade de outorgar unha cualificación que amose dun xeito gráfico (numérico) o grao de consecución de cada alumno respecto dos obxectivos marcados. A avaliación determínase sobre tres aspectos:

Avaliación inicial: na primeira quincena do curso, cada profesor fará nos seus grupos unha proba inicial para recoller información sobre o nivel de coñecementos que teñen acadado os alumnos, principalmente no curso anterior. Así, esta proba ten como obxectivos:

- Apreciar a capacidade de comprensión dun texto escrito (literario ou non literario)
- Valorar a capacidade na produción de textos a partir dunhas pautas dadas.
- Detectar o nivel de coñecementos morfosintácticos adquiridos en curso/s anterior/es.
- Detectar o nivel de coñecementos léxico-semánticos adquiridos en curso/s anterior/es.
- Coñecer a actitude do alumnado ante a materia.

Esta proba servirá para marcar un punto de partida e plantexar posibles modificacións na programación de aula, tendo en conta as posibles necesidades de repasar aspectos poucos asimilados.

Ao longo do curso, as distintas probas, a observación da evolución individual na consecución de obxectivos, e a asimilación de contidos de cada alumno, serán os mecanismos que permitan ao profesor realizar a avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado que se verá reflexada na avaliación sumativa onde mediante un factor numérico se indicará o xuízo valorativo. Cada tres meses farase chegar ás familias tal valoración para informarlles do nivel de logro de obxectivos acadado polo alumno. En xuño dictarase unha cualificación final tras as pertinentes probas de recuperación que o profesor considere. A calificación de 5 marcará a liña entre APROBADO e SUSPENSO. No caso de non acadar 5, o alumno terá que presentarse á convocatoria extraordinaria de setembro.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Establecemos os seguintes instrumentos para levar a cabo a avaliación do alumnado:

1. Probas obxectivas

- Probas obxectivas sobre os contidos explicados en cada trimestre.
- Lecturas obrigatorias, controladas mediante probas obxectivas ou traballos.

2. Traballos

- Traballos de investigación individuais e / ou en grupo. O profesor establecerá o tema de investigación (relacionado cos contidos explicados) para poñer en práctica técnicas de traballo. Asimesmo marcará un tempo prudencial para a entrega do mesmo.
- Realización de lecturas efectuadas voluntariamente.
- Exercicios escritos.
- Caderno de clase.
- Control das tarefas diarias.

3. Actitude

- Rexistro de incidencias: participación no desenvolvemento da clase, faltas de respecto, carencia de material, actitude inadecuada, desinterese, non amosar afán de superación...

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

1. Probas obxectivas

- En cada trimestre realizaranse, como mínimo, dous exames sobre a materia explicada no mesmo. Deixase a criterio do profesor a realización (en función das necesidades do alumnado) de máis probas de carácter parcial que distribúan os contidos traballados. De todas as probas realizadas, o profesor extraerá unha nota media, aínda que para poder superar a asignatura ningunha das probas realizadas poderá ter unha nota inferior a 3.
- Probas de recuperación de cada trimestre (opcionais): deixase a criterio de cada profesor a celebración de probas de recuperación da materia ao longo do curso, se ben consideramos a necesidade de establecer un exame final no mes de xuño que otorgue a oportunidade aos alumnos de recuperar os contidos non superados, antes

de dictaminar a cualificación ordinaria do curso.

- As lecturas obrigatorias serán controladas mediante probas ou traballos. É de cumprimento inexcusable, para superar esta materia, ter aprobadas no mes de xuño as probas referentes ás obras obrigatorias do curso, dada a importancia da lectura nesta etapa educativa. Ten que obter a cualificación de apto en todas as lecturas, tendo sempre en conta a competencia lectora individual.

2. Traballos

- O traballo diario será tamén cualificado mediante “positivos” ou “negativos”.
- A realización de traballos de investigación, de comentarios de texto literarios, de traballos que permitan recoñecer o grao de asimilación das distintas técnicas de traballo (esquemas, resumos, mapas conceptuais...) contarán cunha porcentaxe da nota da avaliación especificada a continuación.
- As lecturas voluntarias e a entrega de traballos relacionadas coas mesmas terán unha puntuación máxima cada unha de 0.5 puntos. Un mesmo alumno só poderá entregar dous traballos por avaliación e a puntuación acadada polos mesmos será sumada á nota final da avaliación correspondente, sempre e cando esta sexa como mínimo dun 5. Establécese como data límite para entregar estes traballos os últimos 15 días previos as datas da avaliación.

3. Actitude

- As faltas de atención na aula, faltas de respecto tanto al material, a profesorado ou a compañeiros, carencia de material de traballo... serán recollidas na folla de control de cada alumno, determinando unha nota en función dos “negativos actitudinais” rexistrados.

CRITERIOS DE CORRECCIÓN

- En cada proba obxectiva o profesor indicará a cualificación que corresponde a cada exercicio. O resultado obtido polo alumno debe ser dun mínimo de 3'5 puntos para facer media aritmética coas restantes probas.

- Nos escritos establecerase unha penalización polas faltas de ortografía cometidas, isto é, - 0.25 por cada 5 erros ortográficos ata un máximo de 2 puntos. A este respecto entenderemos como tales as equivocacións na escritura das letras ou na colocación dos acentos gráficos.
- Os traballos presentados levarán unha puntuación que irá en función dos seguintes aspectos:
 - Presentación
 - Expresión
 - Contido
 - Ortografía
 - Elaboración
 - Non se recollerán traballos fóra do prazo establecido.

Para o traballo diario o profesor levará unha ficha de control dos exercicios e actividades propostas para a realización na aula ou como tarefa para a casa. A diferenza entre “positivos” (traballo feito) ou “negativos” (traballo non realizado) determinará a nota media deste apartado.

- No aspecto actitudinal seguirase o mesmo proceso: cada falta será rexistrada cun negativo. Deste xeito (e dado o panorama actual das aulas onde son continuas as faltas de respecto, comportamento inaxeitado, desprezo polos valores positivos, etc.) consideramos que se premia a aqueles alumnos de comportamento exemplar e actitude respetuosa e responsable e penalizamos a quen non amosa interese pola súa educación formativa.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Establecemos as porcentaxes que aparecen a continuación; como resultado da aplicación das mesmas obterase a nota que o alumnado levará no boletín cada trimestre.

	Probas obxectivas	Traballos	Actitude
4º ESO	80,00%	10,00%	10,00%

Á nota final do curso, sempre e cando esta sexa como mínimo un 5, poderáselle engadir a nota acadada pola realización de lecturas de carácter voluntario.

8. METODOLOXÍA

PRINCIPIOS DIDÁCTICOS XERAIS

- Partir do nivel de desenvolvemento do alumno, tendo en conta os aspectos básicos da evolución psicolóxica dos distintos grupos de idade aos que pertence o noso alumnado, pero tamén os coñecementos previos cos que xa conta o alumno / a, proxectados nas actividades de avaliación inicial, levadas a cabo ao principio de curso en xeral e en cada unidade didáctica en particular.
- Fomentar la construcción de aprendizaxes significativas, establecendo vínculos entre os coñecementos novos e os que xa se dominan para modificar os propios esquemas de coñecemento.
- Promover a capacidade de “aprender a aprender” a través do manexo de determinados procedementos que constituirán auténticas ferramentas de traballo (análise, síntese, busca e selección de información).
- Estimular a transferencia e as conexións entre contidos mediante a construción de conceptos clave que poidan ser comúns a diferentes asignaturas (en especial *Lingua Galega e Literatura* e as *linguas estranxeiras*) e a selección e posta en práctica de contidos procedimentais e actitudinais comúns.

A colaboración “intra” e “interdepartamental” realizarase durante todo o curso mediante a participación en actividades concretas organizadas no centro (elaboración de concursos literarios, por exemplo).

PRINCIPIOS DIDÁCTICOS DA ASIGNATURA

- A lingua considerada como instrumento e vehículo de novas aprendizaxes.
- A lingua como medio de comunicación.
- A lingua como soporte da literatura.
- A lingua como soporte do pensamento e como vehículo de valores.

Con eles preténdese conseguir:

- O contacto do alumno cos fenómenos comunicativos por medio da análise de discursos literarios e non literarios.
- O desenvolvemento das habilidades de comprensión e expresión.
- O coñecemento dos procesos morfosintácticos do sistema e o seu emprego como recursos expresivos.
- A aproximación ao feito literario como fenómeno creativo.
- A formación da conciencia da linguaxe como instrumento de coñecemento, aprendizaxe e pracer.
- A mellora no acceso e no manexo das fontes de información.

CRITERIOS DE ORGANIZACIÓN DOS CONTIDOS

A súa estruturación obedece ao desexo de lograr unha progresiva aprendizaxe socializadora e afectiva (promovendo nas primeiras unidades a reflexión común e introducindo de forma paulatina o traballo en parellas ou en grupos) ao tempo que planificado e autónomo (desde unha ensinanza guiada a una ensinanza na que o alumno / a debe desenvolver estratexias de aprendizaxe autónoma e de autocorrección)

En cada unidade didáctica teranse en conta na medida do posible todos os bloques de contido e procurarase, ademais, a súa conexión continua.

Na transmisión dos contidos a exposición do docente ordenarase de forma interactiva e alternante mediante diálogos, actividades e a resolución das dúbidas plantexadas polo alumnado.

9. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O obxectivo fundamental da ESO é atender ás necesidades educativas de tódolos alumnos e

alumnas; e tamén no ensino postobligatorio acadan estas medidas un papel relevante. Os alumnos contan con distinta formación, distintos intereses, distintas necesidades... apreciábeles sobre todo na etapa de ESO. Desde esta programación contémpanse distintas medidas de atención á diversidade, tanto xerais coma específicas.

MEDIDAS XERAIS

Destinadas a todos os alumnos e alumnas; formalizaranse en tres niveis: na programación, na metodoloxía e nos materiais empregados.

- Atención á diversidade na programación: teranse en conta todos aqueles contidos nos que os alumnos amosan un nivel menos homoxéneo reforzando os contidos necesarios para alcanzar a uniformidade

Dado que non todos os alumnos adquiren ao mesmo tempo e coa mesma intensidade os contidos tratados, o deseño da programación asegura un nivel mínimo para todos os alumnos ao final do curso, prestando oportunidades para recuperar o non adquirido no seu momento.

A través da avaliación inicial observarase a presenza de necesidades educativas e de ritmos de aprendizaxe diferentes, polo que se contemplarán actividades de dificultade gradual que permitirán ao alumnado desenvolver unha aprendizaxe autónoma e adaptada ao seu ritmo e forma de traballo.

- Atención á diversidade na metodoloxía: prestarase especial atención á ensinanza do léxico (realizada a partir dos usos reais dos alumnos respectando as diferencias individuais) e á ensinanza da expresión oral e escrita (atendendo ao punto de partida de cada alumno, ás súas dificultades específicas e á súa zona de desenvolvemento próximo). Terase en conta de forma especial a relación entre as dúas linguas da Comunidade.
- Atención á diversidade nos materiais utilizados: en función das necesidades dos alumnos /as recurrirase a distintos materiais, concretados en actividades específicas en cada unidade didáctica:

- Actividades de reforzo para aquela parte do alumnado que necesite axuda porque non acadou os obxectivos propostos como básicos.

- Actividades de ampliación para aqueles que dominan os obxectivos mínimos e teñen un ritmo de aprendizaxe máis rápido.

MEDIDAS ESPECÍFICAS

Realizadas unha vez detectadas as posibles necesidades educativas específicas; adoptaranse as actuacións necesarias tanto de carácter pedagóxico, curricular e organizativo como as relativas á utilización de recursos específicos que difiren dos habituais.

- Medidas reforzo educativo realizadas polo docente tendo en conta aspectos non prescriptivos do currículo (secuenciación dos contidos, formas e instrumentos de avaliación, agrupamentos específicos...)

- Adaptacións curriculares individualizadas elaboradas en colaboración co Departamento de orientación tomando en consideración as características concretas do alumno afectado: déficit físico, psíquico o sensorial; trastornos graves do desenvolvemento; trastornos da conducta; déficit de atención con hiperactividade, trastornos psicolóxicos relacionados coa conducta alimentaria...

Intentarase dar resposta individualizada aos posibles alumnos que presenten sobredotación intelectual, así como a aqueles que procedan de minorías étnicas e/ou culturais.

Con respecto á adaptación individualizada de recursos prestarase especial atención aos *recursos humanos*: membros del Departamento de Orientación, o profesor de Pedagogía Terapéutica e o especialista en Audición e Linguaxe se fose necesario.

Programas específicos personalizados para o alumnado repetidor de 4º

Seguindo a Circular 8/2009 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, aqueles alumnos e alumnas que repitan 3º ou 4º curso seguirán un

programa específico personalizado.

❖ Metodoloxía:

O traballo desenvolverase da seguinte forma: o alumnado recibirá semanalmente unha serie de actividades que deberá entregar puntualmente na seguinte, e así durante todo o curso. As actividades propostas estarán relacionadas cos contidos mínimos esixibles para a superación da asignatura e terán en conta as dificultades que cada alumno particular teña coa materia.

❖ Avaliación:

A entrega das actividades contará cunha porcentaxe dun 20% sobre a nota da avaliación. A nota da avaliación para este alumnado quedará da seguinte forma:

Actividades do PEP	Probas obxectivas	Traballos	Actitude
20%	70,00%	20%	10%

10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

O obxectivo esencial da materia de Lingua Castelá, é desenvolver no alumnado as capacidades comunicativas, na súa vertente activa (produción de textos correctos desde o punto de vista comunicativo, tanto escritos como orais) como no seu aspecto pasivo (comprensión de textos orais e escritos de diferentes intencións e formas). É evidente entón, que os materiais máis habituais de uso na aula serán aqueles nos que se traballe con textos, independentemente do formato no que aparezan.

MATERIAIS IMPRESOS

- Material da biblioteca: tanto lecturas literarias como libros de consulta (dicionarios, enciclopedias, gramáticas...)
- Textos concretos para traballar os contidos das unidades didácticas.
- Material confeccionado polo docente

- Material complementario de reforzo e ampliación.

MATERIAIS AUDITIVOS E AUDIOVISUAIS

- Grabacións de programas televisivos e radiofónicos
- Cancións
- Películas e adaptacións cinematográficas de obras teatrais.

MATERIAIS INFORMÁTICOS

- Procesador de textos
- Webquest
- Páxinas web especializadas en educación que ofrecen múltiples recursos, percorridos varios pola historia de la literatura ou visitas virtuais a diferentes museos.

OUTROS MATERIAIS

- Textos reais ou “realias” (textos presentados na mesma forma na que son usados): prensa e publicidade.
- Libreta do alumno.
- Libros de texto e obras de lectura obrigatoria, ambos especificados a continuación

De acordo coa avaliación e o ritmo de aprendizaxe poderanse efectuar cambios nos materiais, así como incluír outros que se crean necesarios para a consecución dos obxectivos.

LIBROS DE TEXTO CURSO 2014/ 2015

4º E.S.O.

Lengua castellana y literatura. JUGLAR. Editorial Vicens Vives.

LECTURAS PROPOSTAS PARA O CURSO 2014/2015²

HINTON, SUSAN E.: Rebeldes

2 O Departamento resérvase o dereito a facer os cambios que sexan pertinentes con respecto a esta proposta. A indicación da editorial é meramente orientativa, podería empregarse calquera outra.

MALLORQUÍ, CÉSAR: La isla de Bowen
GARCÍA MÁRQUEZ, GABRIEL : Relato de un naufrago,
BOYNE, JOHN : El niño con el pijama de rayas
MENDOZA, EDUARDO : El misterio de la cripta embrujada,
SEPÚLVEDA, LUIS : Un viejo que leía novelas de amor
BUERO VALLEJO, ANTONIO: Historia de una escalera
CELA, CAMILO JOSÉ : La familia de Pascual Duarte

11. TEMAS TRANSVERSAIS

A formación do alumno transcende a meramente disciplinar, polo que ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe estarán presentes os contidos transversais. A asignatura de Lingua Castelá e Literatura presenta unha importante conexión con todas as ensinanzas deste tipo; non obstante, no desenvolvemento das unidades didácticas prestarase especial atención ás que aparecen relacionadas a continuación (realizouse unha conexión cos obxectivos que perseguen):

Educación para a convivencia:

- Respetar a autonomía dos demais.
- Dialogar como forma de solucionar as diferenzas.

Educación para a paz:

- Educar para a acción: evocación de figuras e coñecemento de organismos comprometidos coa paz para xenerar estados de conciencia.
- Entrenarse para a solución dialogada de conflitos no ámbito escolar.

Educación para o consumidor:

- Crear unha conciencia de consumidor responsable que se sitúa criticamente ante o consumismo e a publicidade.

Educación non sexista:

- Analizar criticamente a realidade e corrixir prexuízos sexistas e as súas manifestacións na linguaxe, a publicidade, os xogos, as profesións, etc.
- Consolidar hábitos non discriminatorios.

Educación ambiental:

- Desenvolver conciencia de responsabilidade respecto ao medio ambiente global

Educación vial:

- Adquirir condutas e hábitos de seguridade vial como peóns.

Educación multicultural:

- Despertar o interese por coñecer culturas diferentes coas súas crenzas, institucións e técnicas
- Desenvolver actitudes de respecto e colaboración con grupos culturalmente minoritarios.

Os temas transversais traballaranse a partir dunha triple vía:

- a) En textos seleccionados directamente, literarios e non literarios, ou en textos de cuxa análise se desprendan.
- b) Nas actividades, en donde estes temas serán xeradores das actividades de expresión oral.
- c) No estudio directo, por exemplo no caso da situación lingüística de España, do achegamento aos medios de comunicación de masas ou da publicidade.

12. AVALIACIÓN DE ALUMNOS E ALUMNAS COA MATERIA PENDIENTE

O alumnado de 4º de ESO contará cun caderno de exercicios axeitados aos obxectivos e aos contidos relacionados co nivel pendente de superación; mercarao na fotocopiadora e irá realizándoo pouco a pouco. Será a profesora actual dos alumnos a encargada de revisar e correxir as actividades propostas.

Así mesmo prestarase toda a axuda necesaria para recuperar a materia pendente, tanto por parte da docente como da xefa de departamento, que estará á disposición do alumnado para resolver cantas dúbidas puideran xurdir.

ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS.³

³ Tanto o alumnado como as familias serán informados por escrito deste procedemento.

O procedemento a seguir será o seguinte:

- En 4º de ESO os alumnos terán que realizar un caderno de exercicios que deberán amosar á súa profesora polo menos unha vez ao trimestre.

Aqueles alumnos que non presenten as actividades puntualmente, non as realicen ou o fagan incorrectamente acadarán unha calificación negativa. Non obstante, terán a opción de presentarse a un exame final en maio no que se dará cabida á totalidade dos contidos mínimos necesarios para superar o nivel suspenso desta materia. En caso de non aprobar, ou non presentarse ao exame final, a materia seguirá pendente ata a convocatoria extraordinaria do mes de setembro no caso de non superar a do curso actual.

Todos os membros do Departamento estarán a disposición do alumnado para resolver todas aquelas dúbidas que se lle poidan plantexar na preparación das tarefas. Con respecto ao alumnado de Bacharelato, será a xefa do departamento a encargada de efectuar o seguimento dos alumnos pendentes, resolvendo dúbidas e mantendo co alumnado todas as reunións que sexan precisas para axudarlles a preparar a materia.

CRITERIOS PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE POLA AVALIACIÓN CONTINUA

Con respecto ao alumnado 4º, entenderase que supera a materia pendente no caso de realizar correctamente o caderno de exercicios establecido para tal efecto; de non ser así, superará a materia pendente no caso de acadar un 5 como mínimo na proba escrita que se realizará no mes de maio. A citada proba versará sobre os contidos mínimos do curso pendente de superación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación empregados para discernir se unha materia pendente está ou non superada serán os mesmos que aparecen reflexados nesta programación para cada un dos cursos.

13. ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN ESTIVAL

A supresión da promoción automática na ESO fai que os profesores deste Departamento teñamos que plantexar actividades de recuperación para o tempo estival en todos os niveis da ESO. Os alumnos e alumnas que non superen a materia en xuño, levarán para o verán unhas *fichas* con instrucións para preparar a materia de forma eficaz, coa intención de que superen os obxectivos mínimos na proba de setembro. Neste traballo que se lles entregue, teranse en conta en que aspectos o alumno non adquiriu as capacidades mínimas. Ademais deste reforzo, faranse probas obxectivas no mes de setembro para avaliar a evolución do alumnado. De ambos aspectos o profesorado determinará a cualificación da convocatoria extraordinaria.

14. ALUMNADO QUE PERDE O DEREITO Á ESCOLARIDADE

No caso de que algún alumno /-a perda a escolaridade, perderá a oportunidade de ser avaliado de forma continua. Para estes casos, creárase unha proba obxectiva que responda ao desenvolvemento da programación de aula ao longo do curso. Nesta proba o alumno debe demostrar que ten as capacidades esixidas para superar o curso.

15. ACTIVIDADES DE CONTRIBUCIÓN

PROXECTO LINGÜÍSTICO

Dada a natureza da nosa materia, a contribución á consecución do Proxecto lingüístico do centro é moi importante (de feito, dous membros do Departamento participaron activamente na súa elaboración). Tendo en conta ademais, a relativa frecuencia coa que chegan ao centro alumnos e alumnas procedentes doutros países, faise imprescindible a promoción de accións encamiñadas ao coñecemento e uso das dúas linguas da nosa

Comunidade.

Tendo en conta o nivel de coñecemento do que parta cada alumno, levarase a cabo unha ensinanza lingüística que parta sempre dos usos reais do propio alumnado. Así mesmo, realizaranse as medidas de reforzo e as adaptacións curriculares individualizadas que foran necesarias para acadar unha axeitada competencia comunicativa.

Desde o Departamento fomentárase a participación nas actividades organizadas no centro para celebrar as festas e as tradicións vencelladas ás linguas e ás culturas.

PROXECTO LECTOR

Tendo en conta a importancia que ten a promoción da lectura, na programación didáctica do Departamento veñen marcadas xa unha serie de lecturas de realización obrigada para acadar o aprobado na materia. Ao mesmo tempo, contéplase a posibilidade de realizar lecturas voluntarias cuxa realización será recompensada na nota final.

O profesorado de 2º ciclo participará no COFRE LECTOR, actividade tamén organizada pola Vicedirección coa colaboración do Grupo de Biblioteca. Os membros do departamento que imparten clase en 2º ciclo participarán neste proxecto seguindo o horario estipulado pola Vicedirección. Todas as aulas destes cursos terán á súa disposición uns cofres cunha selección de materiais que tamén terán moitos deles relación coa ciencia-ficción e o espacio. Aquí preténdese que o alumnado faga lectura silenciosa.

En relación ao fomento da lectura, cremos de importancia os seguintes feitos:

- A realización de distintas actividades na biblioteca co motivo de que o alumnado entenda ese espazo como lugar vinculado ao traballo, pero tamén ao tempo de lecer.
- A promoción de concursos que teñan como motivo a invitación á lectura e a creación literaria a partires dela.
- A organización de encontros con autores.
- A organización de charlas que fomenten a animación á lectura.

PROXECTO DAS TIC

Dada a importancia que nos nosos días ten o coñecemento e o correcto manexo das novas tecnoloxías da información e da comunicación, dende a programación preténdese dar resposta a unha serie de aspectos que hoxe en día se entenden como imprescindibles: estamos a falar do uso dos equipos informáticos e de todos aqueles recursos que con eles están á nosa disposición, e tamén do coñecemento do funcionamento dos medios de comunicación de masas. O segundo aspecto constitúe un contido a traballar en todos os cursos ofertados no centro. Con respecto ao primeiro, encontra a súa plasmación na realización de actividades concretas que teñen como obxectivo o fomento das TIC:

- Manexo do procesador de textos
- Busca de información a través da Internet, en dicionarios e enciclopedias dixitais, así como en páxinas especializadas en contidos educativos.
- Uso do correo electrónico para enviar traballos e participacións nos distintos concursos que se promovan dende o Departamento.
- Exposicións orais que teñan como unha ferramenta máis o ordenador e o canón, incluso a pizarra dixital naquelas aulas en que se usa habitualmente.

Por suposto, a tarefa do docente non pode estar alonxada do uso dos novos medios; deberá dar exemplo e empregar as TIC na elaboración de materiais e nas exposicións levadas a cabo diariamente na aula.

PLAN DE CONVIVENCIA

En conexión con algúns dos temas transversais e en aras de lograr unha boa convivencia no centro escolar, fomentaranse o uso de actitudes non discriminatorias por razóns de cultura, lingua, sexo ou relixión, ben a través de actividades concretas ou a raíz de conflitos ou actitudes que poidan xurdir no ámbito escolar.

Parécenos importante, asemade, o cultivo da cortesía e das boas maneiras, ás veces tan denostadas nos nosos tempos. Con tal motivo, continuaremos durante todo o curso académico co obradoiro iniciado o pasado curso sobre este tema.

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

No momento de redactar esta programación contamos cunha serie de actividades complementarias e extraescolares nas que estamos a traballar. Entregamos ao Departamento de Actividades extraescolares a seguinte proposta:

- Participación nas actividades organizadas no centro con motivo do día da Paz, da Muller, das Letras Galegas, do libro, etc.
- Conferencia dalgún dos escritores das obras de lectura seleccionadas para a ESO.
- Saída para asistir a algunha representación teatral.
- Participación nun concurso literario no Día de San Valentín.
- Colaboración nas actividades da biblioteca.
- *Concurso de relatos de ciencia-ficción* onde debe incluírse *viaxes* para celebrar o Samaín.
- Charlas de animación á lectura .
- Colaboración na Semana Cultural.
- Participación nas actividades propostas polo Concello.

17. MEDIDAS PARA MELLORAR OS NOSOS

RESULTADOS.

Tras esta análise, os membros do Departamento consideramos que imos polo bo camiño na mellora da competencia lingüística. Onde debemos aumentar os esforzos é na expresión escrita. Incluiremos as seguintes melloras na nosa programación:

1. Participación nos concursos de escritura que se programen dende a biblioteca e a Vicedirección: este ano haberá un Concurso de relatos de ciencia-ficción relacionados co Proxecto ASTROBIBLIO(Todos os niveis da ESO)
2. Concurso do Día de San Valentín: Elaboración de poemas de amor (Todos os niveis).
3. Darlle máis peso aos exercicios de redacción que hai nos diversos temas da programación (Todos os niveis)